

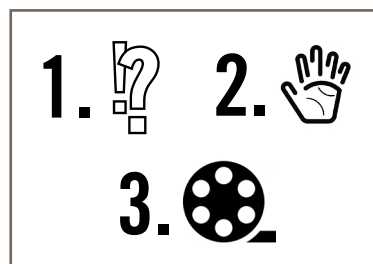
VAD ÄR MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER?

Lärrarhandledning

Texten "Vad är mänskliga rättigheter?" ger en introduktion till de mänskliga rättigheterna, de grundläggande idéerna och hur dessa kan försvaras. I den här lärrarhandledningen hittar du reflektionsfrågor och förslag på uppgifter eleverna kan arbeta med i samband med läsningen. Men även olika tips på användbara filmer och länkar.

Det finns tre olika typer av innehåll i lärrarhandledningen:

1. reflektionsfrågor till texten
2. uppgifter som eleverna kan utföra efter läsningen
3. filmtips

KAPITEL 1

Uppgift

Arbeta i grupper om fyra. Varje gruppdeltagare läser in sig på var sitt fall i kapitel 1 och presenterar sedan personen inför de andra i gruppen. Avslutningsvis diskuterar ni:

1. Har Moses Akatugba, Beatriz, Kirill Kalugin eller Yorm Bopha blivit felaktigt behandlade? I så fall av vem och på vilket sätt?
2. Finns det några likheter mellan det som hände de fyra personerna?

KAPITEL 2

Reflektionsfrågor

- Håller du med om att värderingar är universella? Eller bör vi acceptera att värderingar skiljer sig mellan olika delar av världen?
- Kollektiva rättigheter utgår från gruppen. Men vad händer om gruppens normer eller sedvänjor hamnar i konflikt med den enskilda individens rättigheter? Exempelvis om kvinnor i gruppen behandlas sämre bara för att de är kvinnor. Vems rättigheter går då först – individens eller gruppens?

"Traditionellt sett betraktas de mänskliga rättigheterna som individuella. Det kan dock ibland finnas skäl att se på kollektiva rättigheter och hur individuella och kollektiva rättigheter kan stå i konflikt med varandra. I de kollektiva mänskliga rättigheterna sker en förskjutning från individen till gruppen."

Ur Skolverkets kommentarer till kursplanen för Samhällskunskap 1b

- Kan du själv komma på några normer? Ge exempel och beskriv hur de fungerar. Fundera också på om du varit med om att normer brutits. Vad hände i så fall då?
- Finns det situationer och tillfällen då gruppen måste få gå före individens rättigheter? Eller går individens rättigheter alltid före, oavsett konsekvenser?
- Vilka argument kan användas för att försvara abortförbud och förbud mot att förespråka homosexualitet? Hur tror du ledarna i El Salvador och Ryssland skulle försvara dessa förbud?
- "Hets mot folkgrupp" är en begränsning av yttrandefriheten i Sverige. Är det rätt att göra vissa yttranden straffbara, eller borde ordet alltid vara helt fritt? Finns det andra tillfällen då begränsningar av mänskliga rättigheter kan vara nödvändiga? I så fall när?

Uppgifter

1. Arbeta i grupper om fyra. Presentera länderna i första kapitlet (Nigeria, El Salvador, Ryssland, Kambodja) för varandra. Dela upp länderna mellan deltagarna. Bestäm vad ni ska jämföra mellan länderna. Varje deltagare söker information om "sitt" land och presenterar vad de kommit fram till för de övriga i gruppen. Diskutera sedan likheter och skillnader mellan länderna. Använd en matris som stöd för jämförelsen (se bilaga). Tips på användbara källor:

- Amnesty Internationals [landinformation](#)
- Utrikespolitiska Institutets [landguide](#)
- Svenska regeringens [webbplats](#) om mänskliga rättigheter
- Svenska FN-förbundets interaktiva [världsatlas](#)

2. Undersök vilka regionala samarbeten som finns i olika delar av världen för att skydda mänskliga rättigheter och hur dessa fungerar. Är det några skillnader mellan de olika samarbetena? Börja med att läsa den här [översikten](#) från regeringen för att komma igång.

3. Analysera argumentationsteknik i två olika artiklar. Sverige arbetar mycket aktivt för att få ta plats i FN:s säkerhetsråd under perioden 2017-2018. Genom en kampanj ska andra medlemsländer i FN övertygas om att Sverige ska få platsen. Men är det värt alla ansträngningar? Läs två olika artiklar i ämnet och undersök:

- Vilka är författarnas teser (ställningstaganden)?
- Vilka argument används för att stödja teserna?
- Fundera: vem anser du har rätt och varför?

ARTIKEL 1: "Därför arbetar vi för Sverige i säkerhetsrådet", av Nicklas Kvarnström, chef för kandidatursekretariatet vid UD:s FN-enhet. Publicerad på [Mänsklig säkerhet](#).

ARTIKEL 2: "Varför ska vi sitta i säkerhetsrådet?", av journalisten Lena Mellin. Publicerad i [Aftonbladet](#).

KAPITEL 3

Reflektera

- Vilket är det mest effektiva sättet att skydda mänskliga rättigheter?
- FN:s kommittéer kan framföra kritik och förslag på åtgärder. Räcker det? Eller borde det finnas kraftfullare åtgärder? I så fall vilka?
- FN:s säkerhetsråd kan besluta om att militärt ingripa i ett land om det finns en risk för att brott mot mänskligheten kommer att begås. Och internationella brottsmålsdomstolen kan åtala och döma individer. Varje stat är suverän – alltså bestämmer över sitt egna territorium. Är det då rätt att världssamfundet i vissa fall kan ingripa så här?
- Behövs de icke-statliga organisationerna? Kan vanliga människor påverka stater och skydda de mänskliga rättigheterna?

Uppgifter

1. Presentera olika NGO's. Arbeta i grupper. Välj ut t ex sex icke-statliga organisationer som omnämns i kapitlet:

- Amnesty International
- Human Rights Watch
- Civil Rights Defenders
- Röda Korset
- Kvinna till kvinna
- BRIS

Dela upp organisationerna mellan er. Gå in på varje organisations hemsida och ta reda på vad de gör och hur de arbetar för mänskliga rättigheter. Presentera dem sedan för varandra. Diskutera avslutningsvis:

- Vilka likheter och skillnader finns mellan organisationerna?
- Vilken betydelse har NGO's?

2. Texten *Vad är mänskliga rättigheter?* innehåller flera viktiga begrepp. Gör egna ordböcker för att lära er dessa. Arbeta i par och färdigställ ordboken (se bilaga). En av er fyller i orden i de gråa rutorna, den andre gör detsamma med orden i de vita rutorna. Därefter förklarar ni begreppen för varandra och färdigställer era "MR-ordböcker".

FILMTIPS

Spelfilmer

Det finns många spelfilmer som berör mänskliga rättigheter. Nedan följer några exempel på filmer som kan visas i undervisningen.

- 4 månader, 3 veckor och 2 dagar (2007). Film som utspelar sig i Bukarest år 1987 och handlar om en kvinnlig student som hjälper sin rumskamrat med att utföra en olaglig abort.
- Den gröna cykeln (2012). Saudiarabisk spelfilm som handlar om den 10-åriga flickan Wajda. Hon drömmer om att köpa en grön cykel – i ett land där kvinnor inte får cykla.
- Dödens fält (1984). Om en amerikansk journalist och hans assistent i Kambodja under Röda Khmerernas skräckvälde.
- Hotell Rwanda (2005). Sann historia om hotellvärden Paul Rusesabagina som lät över 1 000 tutsier gömma sig på hotellet under folkmordet.
- Sophie Scholl (2005). Om syskonen Sophie och Hans Scholl som var ledande i motståndsrörelsen Vita rosen i Nazityskland.

Andra filmer:

Nedan hittar du länkar till ett antal filmer om mänskliga rättigheter som producerats av Amnesty.

- Vad är mänskliga rättigheter? (02:38) Animerad [film](#) som kortfattat och enkelt förklarar de mänskliga rättigheterna.
- My last day (02:10). [Film](#) om Anthony Graves, som dömdes till döden men friades efter många år på death row.
- End the total abortion ban in El Salvador (01:34). [Film](#) om abortförbudet i El Salvador.
- We ask for justice (08:10). [Film](#) om diskriminering av romer i Europa:
- Life in Camps (06:46). Före detta fångar berättar om livet i Nordkoreas fångläger i denna [film](#).
- Eritreas forgotten prisons exposed (03:28). [Film](#) om hur oppositionella fängslas i Eritrea.

MR-ORDBOKEN

Rättighet

Universell

Förklaring

Konvention

Traktat

Kollektiva rättigheter

Ursprungsfolk

Etnicitet

Civilbefolkning

Grundlag

Individualism

Kulturrelativism

Nationell minoritet

Diskriminering

Diskrimineringsgrunder

Hbtqi

LANDBESKRIVNING

NIGERIA

LANDBESKRIVNING

EL SALVADOR

LANDBESKRIVNING

RYSSLAND

LANDBESKRIVNING

KAMBODJA

